

БРАЧ: СТРАНА БЕЗ СКИТНИЦИ Е КАТО СТРАНА БЕЗ ПАМЕТ

(...продължение от бр. 3-4)

А вас как ви възприемат?

Това ни е голям проблем. Имаме го например с ромоистите в Париж. Защото ние веднага заявихме, че не сме цигани: французи, арменци, каквито щеш, но не и цигани. Но те не ни разбраха така. Та те не бяха чували от години музика като нашата. В началото, когато пристигнахме по фестивалите, хората ни гледаха като извънземни. И не щяха да разберат, че не сме цигани. Представяш ли си, че на мен ми се е случвало да седя с часове в телевизионно студио с преводач, който ми говореше на сърбохърватски и беше дошъл да превежда това, което казвам! И аз отидох при реализатора и го питах: - Какъв е тоя тука, какво иска? И всички наскочаха. Какво, та вие говорите френски? - Ами да, нали съм французин, случва се - отговарях. Подозрение... Абе, с една дума, в момента, когато разбраха, че не сме цигани, значи нищо не струваме... Вярно е, че все повече и повече оркестри идват насам. Искаш цигани, ето ти на - Тараф Хайдук: невероятни са тези хайдуци - обожавам ги, да знаеш. Бяха в Белгия на турне: вечерта свирят в залата, през деня на улицата. Спря ги полицията - не спряха да свирят: отведоха ги до комисариата - свиреха и по пътя: извикаха импресариото - докато се появи - а имаше задръстване тогава в Брюксел - пак свиреха. Накрая на полицаите им писна и ги пуснаха... Ами в хо-

тела - цимбалистът свалил кордите от цимбалото, отишъл за риба, върнал се с кошница червенперки - хайде на скара в банята... свирни, пушеци... Невероятни са ти казвам! Но проблемът е, че у нас във Франция много обичат да лепят етикети: някои си имат свой, а други не. Е, ние сме от тези гето нямат, тези, които свирят каквото им падне. Докато в Германия, където ни опознаха благодарение на последния албум - много по-еклектичен от останалите - направо се влюбиха в нас. И ни разбраха и подхожда към музиката. Та в Германия сме рамо до рамо по фестивалите с Андро гром, Тарафите, с едни унгарци - забравих им името. Във Франция не става така, Франция е страната на етикетите: тук румънците, тук унгарците, тук занзибарците...

Предполагам, че ви заговорват на какви ли не езици...

Да. А и ние пеем на всички езици. И след всеки концерт идват хора и ни заговорват директно на техния си език - кой на румънски, кой на руски, кой на гръцки, на иврит... Много е забавно. Аз имам една моя песен на романес... Не че го знам този език, ама бърборя малко, имам си и речник... Та един ден седнах и изпрасках едно парче на романес - стана, и я изпяхме в Брач. Сещаш ли се? (Пее. Сетих се!) Ама чакай... Онзи ген

Дан беше на един цигански купон и ми разправя: - Знаеш ли, че имаше един, цяла вечер, и накрая изня и твоята песен. Честно, много ми стана драго - ето, викам си, затворих кръга. Ама, чакай, продължава Дан, имаше една дума в твоята песен, която той не знаеше - една дума в цялата песен, и то заглавието... *Rindovani*. Ама въпреки всичко я ня! А *rindovani* са лястовичките, но сигурно на някакъв унгарски диалект, може би калдерас... Та онзи попитал накрая Дан - Какво занчи *rindovani*?... (Бурен смях).

Пак на тази тема... Сещам се навремето за Альоша Димитриевич - не знам дали си чувал за него (ха сега де...), невероятен образ, пееше по кафенетата в Париж, бил е танцьор в Аржентина, работил е в Китай, въобще много колоритна личност. Та с него така, в някои песни - той пееше и танга, нали е бил в Аржентина - имаше едни думи.. и до днес не зная руски, цигански, испански ли са... Негови думи! В крайна сметка циганите подхождат към езика както и към музиката: на момента може да им хареса някое словосъчетание и му слагат за окончание едно „ой“ или едно „ка“. И после ходи, та обяснявай на руснаците на какъв език пеят... Това е нещо като игра при циганите... умират да се майтапят с езика.

Каква паника за пуристите...

Ами ДА! Това е най-страшното за тях! Докато на мен ми се струва толкова интересна тази игра с думите. Защото има едно нещо у циганите, което го няма у никой друг народ: общуването. Комуникацията - това е най-важното за тях. Дори и да говориш глупости, важно е че все пак казваш нещо, че отваряш път на словото и оттук на комуникацията. - Дядо ми беше 3 метра висок - защо не?... Той е утрепал 5 мечки стръвници в Карпатите - ха така!... Разправяй, не се бой: като си нът ти порасне и той ще разправя: - А пък моя дядо беше 5 метра висок!... и т. н. И така от поколение на поколение цигани-